

Purpose: *The study is aimed at exploring the foreign policy priorities of Sweden and the peculiarities of their implementation on the international scene, in particular through cooperation and participation in solving international problems.*

Results: *Sweden foreign policy main areas are the Northern Europe, the European Union, the Middle East, Europe, and Africa. Sweden also focuses on building transatlantic ties, security policies, free trade, development assistance, Arctic ecology conservation and climate change, disarmament and gender issues. The main priorities of Sweden foreign policy are to support peace and national security. Despite the declared status of a neutral state, Sweden cooperates with NATO and the Nordic and Baltic countries in the area of security and conflict resolution. Sweden is positioning itself as a state that actively contributes to solving international problems and provides humanitarian assistance. The ability to conduct such a foreign policy is provided by economic and political stability in the internal life of the state and the high economic level of development.*

Conclusion: *For Ukraine Swedish foreign policy can be an example of activity on the international scene based on democracy, respect for human rights, gender equality, and a focus on solving current international problems.*

Key words: *Kingdom of Sweden, foreign policy, partnership policy, neutrality, international assistance, arctic strategy.*

Одержано редакцією 26.04.2017
Прийнято до публікації 31.05.2017

УДК: 327(477+497.1)

САГАН Галина Василівна,
доктор історичних наук, доцент,
професор Київського
університету імені Бориса
Грінченка,
e-mail: galinasagan@gmail.com

АКТУАЛІЗАЦІЯ «РУСИНСЬКОГО ПИТАННЯ» В ХОРВАТІЇ НА ПОЧАТКУ XXI ст.: ВИТОКИ ТА НАСЛІДКИ

У статті в результаті вивчення звітів Союз русинів та українців Хорватії, матеріалів Посольства України в республіці Хорватія висвітлюється розкол у середовищі української діаспори у Хорватії, який почав посилюватися в останні роки. Простежується, як русини Хорватії почали демонструвати свою окремішність і віддаленість від українців. Дається оцінка суспільній діяльності обох частин діаспори – української та русинської, доводиться, що такі сепаратистські тенденції мають політичне підґрунтя.

Ключові слова: *українська діаспора в Хорватії, русини, русинське питання, Союз русинів та українців Хорватії.*

Постановка проблеми. Міжнародний авторитет нашої держави, політична відповідальність перед титульною нацією й навіть територіальна цілісність країни перебувають у прямій залежності від співпраці України зі своїми діаспорами. Адже діаспора – це надзвичайно потужний промоутер державницьких інтересів України у зарубіжжі. З огляду на це для науковців актуальним є дослідження усіх процесів, які відбуваються у житті зарубіжних українців. Сепаратистські тенденції, які останнім часом спостерігаються в українських діаспорах, без сумніву, негативно позначаються на нашій державі. Аби їх нейтралізувати та запобігти їм у майбутньому, варто детально вивчати життя діаспори. Особливу увагу слід приділяти завжди активній діаспорі українців на Балканах – зараз це кілька осередків, що існують у нових незалежних країнах, які виникли на території колишньої Югославії. Однією з найпотужніших є українська діаспора в Хорватії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Життя українців на Балканах вивчають не лише українські, а й зарубіжні дослідники. Велику роботу в цьому напрямі проводять вітчизняні науковці В. Євтух [1], С. Качараба [2-5], В. Козлітін [6], В. Піскун [7], В. Трощинський [8], О. Малиновська [9] та ін. У їхніх розвідках досліджується історія становлення українських діаспор переважно у Сербії, Боснії та Герцеговині. Хронологічно праці охоплюють період з кінця XIX до середини XX ст. Близькими до нашого дослідження є

праці М. Нагірного [10, 11], в яких обґрунтовано спростовується намагання протиставити сучасній самоназві етносу «українці» більш ранню назву «русини» та спекуляції різного ґатунку щодо окремішності русинської етнічності.

До вже існуючого доробку у даній статті долучено документи і матеріали, видані зарубіжними українцями [12]. Чимало відомостей почерпнуто з офіційних сайтів Посольства України в Республіці Хорватія, державних інституцій Республіки Хорватія, громадських організацій українців та русинів у Хорватії тощо.

Мета даного дослідження полягає в тому, аби через аналіз сучасної діяльності української діаспори в Хорватії розкрити причини розколу у середовищі діаспори. Аргументувати чому відцентрові настрої частини русинів мають політичне підґрунтя.

Виклад основного матеріалу. Українці в Хорватії становлять традиційну національну автохтонну меншину, тобто таку, що проживає на цих теренах понад 100 років (у 2000 р. відсвяткували 100-річчя). 100 років тому українці переселились у Хорватію з Західної України (точніше з Галичини та Закарпаття, з Лемківщини (південно-східної Польщі) та з північної Буковини, тобто з земель, які наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. перебували в одній державі – тодішньої Австро-Угорській імперії. Українці осіли переважно в Боснії та Славонії, нині це територіально-адміністративні одиниці двох жупаній Республіки Хорватія – Бродсько-Посавської та Сісачко-Мославачкої [13, 173-174]. Переселенці з Закарпаття та Лемківщини традиційно називають себе русинами, з Галичини та північної Буковини – українцями.

Однак, перші переселенці з України з'явилися на хорватських землях значно раніше – ще 1745 р. З 1835 р. до східної Славонії (нині це Вуковарсько-Сремська жупанія Хорватії) з Воєводини (Сербія) переселилися українці, предки яких походили з Карпат і Пряшівщини. Саме вони називали себе русинами і розмовляли русинським діалектом. Тривалий час існування двох етнізмів не викликало жодних суперечок серед діаспорян. Усі вони вважали себе українцями, а Україну – країною походження своїх предків. В останні роки риторика дещо змінилася: так зване «русинське питання» набуло політичного забарвлення, що призвело до розколу колись єдиної діаспорної спільноти.

Згідно з останнім службовим переписом населення, у 2011 р. русинів та українців у Хорватії налічується менше 4000, хоч один із активний діячів української діаспори в Хорватії Славко Бурда – перший заступник Голови Європейського конгресу українців Республіки Хорватія – зазначає, що їх значно більше. За весь період існування діаспори на землях Хорватії, українцям довелося подолати чимало труднощів матеріального та духовного характеру, проте ні війни, ні тиск різних політичних режимів, ні економічні кризи тощо не знищили національну ідентичність української меншини на теренах Хорватії.

У середині 60-х років ХХ ст. активні роботи згуртування діаспорян на Балканах розгорнула українсько-русинська інтелігенція Хорватії, яка розпочала свою діяльність зі створення товариства, яке б згуртувало навколо себе активістів української діаспори не тільки Хорватії, а й усієї Югославії. Ініціаторами заснування такого товариства стали русинські письменники м. Срем. Вони регулярно збиралися, обговорювали злободенні питання, що активізувало культурну діяльність української спільноти Югославії. Перша зустріч відбулася 4 грудня 1966 р. в с. Бікіч-Долу неподалік м. Шид. Формальним організатором заходу стало культурно-мистецьке товариство «Іван Котляревський», реальними ж – письменники Василь Мудрий, Стефан Гудак, Володимир Бесерміні і Володимир Костельник. На першому зібранні були присутні політики, керівники Соціалістичного союзу робітничого народу міст Шид і Вуковар, видавці «Руського слова» з м. Нові Сад та часопису «Шветлосц» [14, 28].

На цьому засіданні письменники поставили перед собою кілька завдань, які мали реалізувати у процесі культурно-просвітньої діяльності, зокрема, 1) утвердити місце русинсько-української* літератури як рівної із сербською, хорватською та загалом із югославською літературою; 2) віднайти спосіб налагодити літературні зв'язки з регіонами України, звідки свого часу емігрували переселенці до Югославії; 3) визначити місце русинсько-української літератури в європейській дійсності та ін. Письменники прийняли рішення раз на рік збиратися на засідання й обговорювати тематику творчої діяльності літера-

* Термін «українсько-русинська» (наприклад література) взято з програмного документу Союзу, що свідчить про відсутність розмежування на українську і русинську, а сприйняття діаспорою на Балканах того чи іншого факту, явища чи процесу як єдиного цілого.

торів, друкувати їхні твори у збірках письменників Югославії та окремих республік – Хорватії, Сербії, Боснії і Герцеговини. Найкращі роботи русинсько-українських письменників планувалось перекладати й видавати хорватською, сербською, македонською та іншими мовами народів Югославії. Було створено й виборний орган товариства – координаційну раду, до якої увійшли Василь Мудрий, Стефан Гудак, Володимир Бесерміні та Володимир Костельник.

Зібрання письменників української діаспори привернуло увагу не тільки представників української діаспори, а й частини югославської спільноти. Свідченням цього, зокрема, стало обговорення шидського зібрання в різних інформаційних інституціях Югославії. Про нього писали у загребському щоденнику «Glasnik», говорили на «Радіо-Загреб», розповідали в усіх діаспорних виданнях і радіопередачах [14, 29-30].

28 травня 1967 р. відбулося засідання координаційної ради у с. Петровец, на якому було вирішено кілька актуальних на той час питань, пов'язаних із культурною діяльністю української діаспори, зокрема сформовано розширену раду при видавництві «Руське слово» у м. Нові Сад, обговорено підготовку до зібрання молодих русинсько-українських письменників у м. Шид, проаналізовано стан справ підготовки до святкування двадцятиліття КМТ імені Якіма Гарді тощо. На діяльність, яку розгорнули русинсько-українські письменники, позитивно вплинула фінансова підтримка об'єднаної скупщини Вуковара, яка 17 жовтня 1967 р. виділила 1,4 тис. динарів для реалізації їхніх планів. Кошти пішли на організацію літературних вечорів, видання книг, покриття витрат, пов'язаних із засіданнями координаційної ради та зборами асоціації письменників.

Після кількох засідань координаційної ради 24 грудня 1967 р. в с. Петровец відбулося друге засідання письменників, що привернуло увагу частини югославської громадськості та представників влади. Від останніх були присутні секретар об'єднаного комітету Союзу комуністів Хорватії в м. Вуковар Мілош Попович, голова об'єднаної скупщини міста Звонко Шполяр, голова об'єднаного Союзу робітничого народу Хорватії Мато Правич і ще більше десяти представників владних інституцій та наукових установ Югославії. Майже всі вони у своїх виступах дали схвальну оцінку діяльності русинсько-українських письменників, спрямовану на активізацію культурно-освітнього життя цієї національної меншини. Самі ж ініціатори зібрання відзначили, що не сподівалися на таку увагу до започаткованої лише торік справи.

Головним підсумком другого засідання стала ухвала «Програми діяльності русинсько-українських письменників Срему, Славонії та Боснії на 1968 рік» [14, 46-50]. У ній наголошувалося на об'єктивній необхідності інституційного об'єднання активістів діаспори, яке б охопило всі регіони компактного проживання українців і русинів Хорватії. Наприкінці 1967 р. було розпочато роботу з заснування Союзу русинів та українців Хорватії. Передусім потрібно було владнати низку формальностей із владою, яка мала дати дозвіл на створення організації. 5 січня 1968 р. відбулося засідання Комісії з питань народностей республіканської конференції Соціалістичного союзу робітничого народу Хорватії, на якому голова Комісії І. Бієлич позитивно оцінила намагання створити Союз русинів та українців Хорватії. На засіданні виступив В. Костельник – відомий український письменник діаспори, який зазначив, що вперше на зібранні Комісії обговорюються потреби русинів та українців [14, 53].

Отримавши схвалення своїх намірів щодо створення Союзу, ініціативна група почала ще активніше працювати як на території Хорватії, так і в інших регіонах Югославії, де проживали представники української діаспори. Їхні старання незабаром дали позитивні результати. 25 лютого 1968 р. у присутності великої кількості гостей – представників місцевої влади, інтелігенції та активістів української діаспори – у Вуковарі було урочисто проголошено створення Союзу русинів та українців Хорватії, який став основним центром організації громадського та культурного життя українців і русинів Хорватії.

Нові виклики постали перед українсько-русинською громадою Хорватії у XXI ст. Їх характер, на нашу думку, доволі часто має політичне підґрунтя. Так, чимало проблем виникло у контексті визначення національної ідентичності – йдеться, зокрема, про намагання деяких русинських активістів протиставити сучасній самоназві етносу «українці» більш ранню назву «русини» та спекуляції різного ґатунку щодо окремої так званої «русинської етнічності». За всі роки існування української діаспори в Хорватії ні діаспоряни, ні місцева влада не ставили дане питання у такому розрізі: усі з розумінням сприймали існування двох етнізмів «русини» й «українці» як назви однієї національної меншини.

Подібні ситуації, пов'язані з питанням русинства на початку 90-х років ХХ ст. пережили українські діаспори в Словаччині, Польщі, Румунії. Не оминула ця проблема і Закарпаття. Ідеї існування русинів як окремого етносу належить американсько-канадському вченому угорсько-українського походження Павлу Магочі – автору фундаментальної праці «Формування національної самосвідомості: Підкарпатська Русь (1848-1948)» (авторизований переклад якої з англійської виданий 1994 р. в Ужгороді українською мовою). Без сумніву, треба дати належне зусиллям науковця щодо становлення українознавчих студій у Гарвардському університеті [15], фундаментального дослідження історії українських земель і народів [16]. Однак відстоюване ним твердження про те, що русини, у тому числі закарпатські українці, є окремим східнослов'янським народом, який сформувався в Центральній Європі, свого часу завдало значної шкоди національній єдності українців як в Україні, так і за її межами. Актуалізувалося це питання – не в найкращому варіанті – й у Хорватії на початку ХХІ ст.

Українські науковці провели дослідження, зробили ґрунтовний аналіз праць прихильників теорії русинства й науково обґрунтували її хибність. Так, М. Панчук аргументовано довів безпідставність доводів П. Магочі [17], вказавши на ледь помітні зміщення акцентів, хронологічні неточності й авторську упередженість при мотивації дій тих чи інших політичних сил, їхніх лідерів, які діяли у регіонах, де збереглася самоназва «русини». Висновок М. Панчука: політичне русинство загрожує етнічній і політичній єдності України, її незалежності, тому заперечити цю теорію – означає забезпечити вільний соціально-економічний, політичний і духовний розвиток українського народу, всіх національних громад України.

Історико-філологічні дослідження С. Лук'яничук, М. Нагірного та О. Савчука [11, 56-60] на прикладі Хорватії також обґрунтовано спростовують намагання П. Магочі та його однодумців протиставити сучасній самоназві етносу «українці» більш ранню назву «русини» та спекуляції різного ґатунку щодо окремішності русинської етнічності. Автори вказують на нагнітання цієї проблеми з одного боку, деякими лідерами діаспори (І. Мудрим, віце-президентом Координаційної ради представників русинської меншини), а з другого – деякими законодавчими змінами в Хорватії. Так, 25 квітня 2001 р. було прийнято зміни до Конституції Хорватії, за якими в «Історичних основах» згадувалися (на відміну від першого варіанта 1990 р.) і русини, й українці, причому як два окремі народи, хоч і перелічені один за одним [20]. Таке трактування закріплене і в останніх змінах до конституції від 16 червня 2010 р. [21].

З 2002 р., після схвалення Конституційного закону про права національних меншин, русинам були надані місця у Радах меншин у Вуковарсько-Сремській жупанії, місті Вуковар, в общинах Богдановці й Томполевці, а також місця представників меншин у місті Загреб й Осієчко-Баранському окрузі. У 2004 р. в Хорватії схвалено закон про захист національних меншин, на підставі чого засновано окремі координаційні ради як української, так і русинської національних меншин у Хорватії. У вересні 2009 р. Рада у справах національних меншин Хорватії схвалила пропозицію Координаційної ради представників русинської меншини затвердити їхні офіційні символи у Хорватії. Офіційним гербом русинів став щит з ведмедем та елементами хорватського герба-шахівниці, а урочистим гімном – пісня «Браття-русини». Було встановлено і День русинської меншини – 25 травня [19, 59].

На лідерські амбіції деяких діячів у середовищі української національної меншини як чинник сепаратистських настроїв в українсько-русинській діаспорі свого часу (2010 р.) вказував С. Бурда. Зокрема, він зазначав, що результатом суперечок всередині «Союзу русинів і українців Хорватії» (далі СРУХ) та бажанням окремих осіб здійснювати власну політику культурного розвитку української меншини у Хорватії став вихід із СРУХ у 2008 р. чотирьох українських культурно-мистецьких товариств і формування «Української громади Республіки Хорватія». За цих обставин на початку 2014 р. із назви «СРУХ» забрали слово «українців» і Союз почав гуртувати навколо себе лише русинські організації. «Українська громада»* нині налічує понад 400 членів, 350 з яких – українці. Хочеться споді-

* Організації-члени Української громади Республіки Хорватії : «Українська громада міста Загреб» (Загреб), «Українське культурно-просвітницьке товариство «Кобзар» (Загреб), Українське культурно-просвітницьке товариство «Дніпро» (Рієка), Українське культурно-просвітницьке товариство «Калина» (Умаг), Культурно-просвітницьке товариство українців «Карпати» (Липовляни), Українське культурно-просвітницьке товариство «Україна» (Славонський Брод), Українське культурно-просвітницьке товариство ім. Тараса Шевченка (Каніжа), Українське культурно-просвітницьке товариство ім. Андрія Пелиха (Шумече), Українське культурно-просвітницьке товариство ім. Лесі Українки (Осієк), Українське культурно-просвітницьке товариство ім. Івана Франка (Вуковар).

ватися, що це тимчасові зміни, які не приведуть до якихось незворотних процесів і не нашкодять українській діаспорі в Хорватії.

З огляду на останні події у житті української діаспори в Хорватії складно оцінити перспективи об'єднання русинів та українців. Посольство України в Хорватії бере активну участь у житті обох частин роз'єднаної діаспори. Так, «Українська громада РХ» звітує, що за останні два роки (2014–2015 рр.) разом зі співробітниками посольства відзначала важливі для українського народу події: покладалась вінки до пам'ятника жертвам концентраційного табору в Ясеновці, вшановувались пам'ять загиблих бійців Третього українського фронту в Ілоку, вшановували пам'ять жертв Вітчизняної війни в Хорватії, спільно були проведені заходи в пам'ять про жертви Чорнобильської катастрофи тощо [23].

У середині січня 2015 р. Посол України в Хорватії О. Левченко зустрівся з активістами русинської громади, інформував їх про механізми реалізації Мінських угод, про події на Сході України і в Криму. Також обговорювались шляхи подальшої співпраці Союзу русинів РХ з Посольством. А вже 31 січня 2016 р. О. Левченко відвідав ювілейний 50-й Бал Русинів Республіки Хорватія, який відбувся у Вуковарі. Цей традиційний культурний захід зібрав русинів з усіх товариств, які працюють у Хорватії [24].

Аналіз діяльності русинської й української спільноти в Хорватії за останні роки дає підстави для наступних висновків. Хорватські українці не тільки активно підтримують свою національну ідентичність, а й співпрацюють з хорватськими державними інституціями та Посольством України в Хорватії; вшановують усі свята та пам'ятні події як Хорватії, так і України; демонструють співчуття щодо сучасних подій в Україні, матеріально і духовно допомагають воїнам АТО та їхнім дітям. Русини Хорватії співпрацюють з хорватськими державними інституціями та Посольством України в Хорватії; усі їхні мистецькі та громадські заходи спрямовані на утвердження ідеї, що русини – це окремий народ зі своєю мовою, піснями, танцями тощо, і жодної згадки про своє коріння, прабатьківщину. У виданнях Союзу русинів РХ «Думки з Дунаю», «Нова думка» практично відсутні слова «Україна», «український» та ін. Фотоматеріали журналів теж демонструють відхід від усього українського – ніде немає символіки української держави, все рідше діаспоряни одягаються у традиційні українські вишиванки та інше. Серед заходів, до яких вони долучаються чи організовують, немає жодного, пов'язаного з творчістю українських митців Т.Шевченка, Лесі Українки чи когось іншого. Ніяк не реагують вони й на сучасне та минуле суспільно-політичне життя в Україні.

А ще не так давно русинські лідери та «Нова думка» висловлювали інші думки. Так, русинський письменник В. Костельник терміни «рутени, русини» пояснював як одними з найдавніших народних назв українців [25, 53]. Автори чи коментатори текстів «Нової думки» часто після терміна «український» у дужках зазначали і (або) «руський» («русинський») [26, 28]. Зазначення «руською, тобто українською», свідчить, що автори стояли на позиції, що «русини» – це українці [27]. Фактично лейтмотивом більшості публікацій «Нової думки», принаймні наприкінці ХХ ст., було твердження: «русин» – традиційна, а «українець» – актуальна назва того самого народу.

Нині представники русинських та українських товариств намагаються разом не приходити на ті чи інші заходи. Так, у Новому Загребі є велика магістральна вулиця за назвою «Українська», що розмежовує райони Травно, Утрине і Сопот. Свою назву вона дістала на знак вдячності Україні, яка перша з країн-членів ООН визнала незалежність Хорватії 8 вересня 1991 р. У цьому ж кварталі також розташовані вулиці Австрійська, Ватиканська, Ісландська та Німецька, названі на честь інших країн, котрі не забарилися офіційно визнати Хорватію незалежною державою. 10 жовтня 2015 р., у Загребі урочисто відзначили День Української вулиці. У святкуванні взяли участь представники української громади Хорватії, посол України в Республіці Хорватії О. Левченко, співробітники української амбасад, громадські діячі Загреба. Був присутній український поет Олександр Ірванець. Жодний представник від русинської спільноти не прийшов, хоча ще кілька років тому вони спільно відвідували це щорічне свято. Захід почався біля нещодавно встановленого пам'ятника Тарасові Шевченку. Хор українського культурного товариства «Карпати» з Липовлян виконав гімни Хорватії та України «*Lijera naša Domovina*» і «Ще не вмерла Україна». Культурна програма продовжувалася біля пам'ятного каменя на Коперниковій вулиці, біля якого виріс уже чималий каштан – символ Києва [28].

Висновки. Історичне минуле доводить необґрунтованість окремих вчених та діаспорян протиставити сучасній самоназві етносу «українці» більш ранню назву «русини». Спекуляції різного гатунку щодо окремішності русинської етнічності є політичними. Будемо сподіватися, що обидві групи української національної меншини у Хорватії, незважаючи на різні політичні й національні провокації, відновлять свою співпрацю, припинять пошуки причин своєї окремішності, подолають сепаратистські амбіції і дбатимуть про подальше збереження своєї ідентичності, знайомитимуть світ з багатою українською культурою. У цьому контексті важливого значення набуває і позиція України, її політика щодо збереження численних діаспор, зокрема й найдавнішої – на Балканах.

Список використаної літератури

1. Євтух В.Б. Закордонне українство / В.Б. Євтух, В.П. Трошинський, А.А. Попок. – Київ, 2005. – 351 с.
2. Качараба С. П. Греко-католицька церква у ставленні до української еміграції з Галичини наприкінці XIX–на початку XX ст. / С. П. Качараба // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Вип. 46. – Львів, 2011. – С. 116–130.
3. Качараба С. П. Душпастирська опіка Греко-католицької церкви над українською еміграцією у Боснії та Герцеговині (кінець XIX – початок XX ст.) / С. П. Качараба // Вісник Львівського університету. Серія історична. Спеціальний випуск 49. – Львів, 2013. – С. 130–143.
4. Качараба С. П. Еміграційна політика Польщі та її реалізація на Західній Україні (1919–1939) / С. П. Качараба // Проблеми слов'язнавства. – Вип. 52. – Львів, 2002. – С. 73–85.
5. Качараба С. П. Оповідання і чутки про еміграцію в Галичині наприкінці XIX – на початку XX ст. / С. П. Качараба // Народознавчі зошити. Львів, 1999. – № 2. С. 150–153.
6. Козлитин В.Д. Российская и украинская эмиграция в Югославии 1919–1945 / В.Д. Козлитин. – Харьков, 1996. – 476 с.
7. Піскун В.М. Політичний вибір української еміграції (20-ті роки XX століття) / В.М. Піскун. – Київ, 2006. – 672 с.
8. Трошинський В.П. Українці в світі / В.П. Трошинський, А.А. Шевченко. – Київ: Видавничий дім «Альтернатива», 1999. – Т. 15. – 350 с.
9. Малиновська О. Українська діаспора в південнослов'янських землях: короткий історичний нарис / Малиновська О. // Українська діаспора. – Число 8. – Київ–Чикаго, 1995. – С. 12–24.
10. Нагірний М. Хорватські русини та українці: суспільство, ідентичність, культура наприкінці XX століття / М. Нагірний. – Нововолинськ, 2012. – 328 с.
11. Лук'янчук С. Національний розвиток українців Хорватії у другій половині XVIII–на початку XXI ст.: Історико-мовний аспект / С. Лук'янчук, М. Нагірний, О. Савчук // Наукові виклади. 2011. – № 6. – С. 56–60.
12. Українці Хорватії. Матеріали і документи. Книга перша. Документи і матеріали. – Загреб, 2002. – 230 с.
13. Бурда С. Історія і актуальні проблеми українців та русинів Хорватії / С. Бурда // Українці Хорватії. Матеріали і документи. Книга перша. Документи і матеріали. – Загреб, 2002. – С. 173–174.
14. Приготовки и сноване Союзу Русинок-Українцех Горватскей. 30 роки Союзу русинох и українцех Горватскей / [упоряд. Влад Костельник]. Вуковар, 1998. – С. 28
15. Віднянський С.В. Магочій Павло-Роберт [Електронний ресурс] / С.В. Віднянський // Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Мі / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ, 2009. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Magochy_P
16. Магочій П.-Р. Україна: історія її земель та народів / П.-Р. Магочій. – Ужгород, 2012. – 794 с.
17. Панчук М. Політичне русинство в Україні [Електронний ресурс] / М. Панчук // Політична думка. – 1995. – №2–3 (6). – С. 116–123. Режим доступу: http://lemky.com/86-politichne_rusynstvo_v_ukraini.html
18. Нагірний М. Хорватські русини та українці: суспільство, ідентичність, культура наприкінці XX століття / М. Нагірний. – Нововолинськ, 2012. – 328 с.
19. Лук'янчук С. Національний розвиток українців Хорватії у другій половині XVIII – на початку XXI ст.: Історико-мовний аспект / С. Лук'янчук, М. Нагірний, О. Савчук // Наукові виклади. – 2011. – № 6. – С. 56–60.
20. Ustav Republike Hrvatske (проїлжени текст) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/232289.html> – Назва з екрану.
21. Promjena Ustava Republike Hrvatske (2010.) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://hr.wikisource.org/wiki/Promjena_Ustava_Republike_Hrvatske_%282010.%29 – Назва з екрану.
22. Лук'янчук С., Нагірний М., Савчук О. Національний розвиток українців Хорватії у другій половині XVIII – на початку XXI ст.: Історико-мовний аспект // Наукові виклади. – 2011. – № 6. – С. 59.
23. Звіт про виконання плану та програми Української громади Республіки Хорватія (за період від 1 вересня 2014 року до 30 червня 2015 року) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrainianworldcongress.org/.../RZZ2015/...> – Назва з екрану.
24. Посол України в Хорватії Олександр Левченко відвідав ювілейний 50-й Бал Русинів Республіки Хорватія.) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://croatia.mfa.gov.ua/ua/press-center/news/44406-posol-ukrajini-v-khorvatiji-oleksandr-levchenko-vidvidav-juvilejni-50-j-bal-rusiv-respubliki-khorvatija>
25. Костельник В. Рускос («русинство») на Горннци и у шведе / В. Костельник // Нова думка. – Загреб, 1991. – № 86. – С. 53.
26. Удвари и фразеологийни словник лемковских (русских) диялектох // Нова думка. – Загреб, 1991. – № 88.

– С. 28.

27. Румянцев О. Галичина–Боснія–Воєводина. Українські переселенці з Галичини на території югославських народів в 1890–1990 роках / О. Румянцев. – Київ, 2008. – 342 с.
28. Джуро Відмарович. У суботу, 10 жовтня, у Загребі врочисто відзначили День Української вулиці / Джуро Відмарович // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukr-net.info/14352/>

References

9. Yevtukh, V.B., Troshchynskiy, V.P., Popok, A.A. (2005). Foreign Ukrainism (in Ukr.)
10. Kacharaba, S. P. (2011). Greek Catholic Church in relation to the Ukrainian emigration from Galicia in the late XIX at the beginning of the XX century. *Visnyk L'vivskoho universytetu. Seriya istorychna (Visnyk of Lviv University. Historical series)*, 46, 116–130 (in Ukr.)
11. Kacharaba, S. P. (2013). Pastoral trusteeship of the Greek Catholic Church over the Ukrainian emigration in Bosnia and Herzegovina (late XIX - early XX century). *Visnyk L'vivskoho universytetu. Seriya istorychna (Visnyk of Lviv University. Historical series)*, 49, 130–143 (in Ukr.)
12. Kacharaba, S. P. (2002). The emigration policy of Poland and its implementation in Western Ukraine (1919–1939). *Visnyk L'vivskoho universytetu. Seriya istorychna (Visnyk of Lviv University. Historical series)*, 52, 73–85 (in Ukr.)
13. Kacharaba, S. P. (1999). Stories and rumors about emigration in Galicia in the late XIX – early XX century. *Narodoznavchi zoshyty (Ethnographic notebooks)*, 2, 150–153 (in Ukr.)
14. Kozlytyn, V.D. (1996). *Russian and Ukrainian emigration in Yugoslavia 1919–1945*. Kharkiv (in Russ.)
15. Piskun, V.M. (2006) *The political choice of Ukrainian emigration (20ies of the twentieth century)*. Kyiv (in Ukr.)
16. Troshchynskiy, V.P., Shevchenko, A.A. (1999). *Ukrainians in the world*. Kyiv (in Ukr.)
17. Malynovska, O. (1995) Ukrainian diaspora in southern Slavic lands: a brief historical essay. *Ukrayinska diaspora (Ukrainian diaspora)*, 8, 12–24. (in Ukr.)
18. Nahirnyi, M. (2012). *Croatian Rusyns and Ukrainians: Society, Identity, Culture at the end of the twentieth century*. Novovolynsk (in Ukr.)
19. Lukianchuk, S., Nahirnyi, M., Savchuk, O. (2011). National development of Ukrainians in Croatia in the second half of the XVIII – early XXI centuries: Historical-linguistic aspect. *Naykovi vyklady (Scientific presentation)*, 6, 56–60 (in Ukr.)
20. *Ukrainians of Croatia* (2002). Materials and documents. The first book. Documents and materials. Zagreb (in Ukr.)
21. Burda, S. (2002). History and current problems of Ukrainians and Rusyns of Croatia. *Ukrainians of Croatia. Materials and documents*. The first book. Documents and materials. 173–174. (in Ukr.)
22. Kostelnyk V. (Ed.) (1998). *Prygotovky u snovanye Soyuzu Rusy 'nok-Ukrayinczox Gorvatskej. 30 roky Soyuzu rusynox y ukrayinczox Gorvatskej*. (in Croat.)
23. Vidnianskyi, S.V. (2009). Magochii Pavlo-Robert. In V.A. Smolii (Ed.) *Encyclopedia of Ukrainian History*, V. 6. Retrieved from: http://www.history.org.ua/?termin=Magochy_P
24. Magochii, P.R. (2012). *Ukraine: the history of its lands and peoples*. Uzhgorod (in Ukr.)
25. Panchuk, M. (1995) Political Rusynism in Ukraine. *Politychna dumka (Political Thought)*. 2–3 (6), 116–123. Retrieved from: http://lemky.com/86-politichne_rusynstvo_v_ukraini.html
26. Nahirnyi, M. (2012). *Croatian Rusyns and Ukrainians: Society, Identity, Culture at the end of the twentieth century*. Novovolynsk (in Ukr.)
27. Lukianchuk, S., Nahirnyi, M., Savchuk, O. (2011) National development of Ukrainians in Croatia in the second half of the XVIII - early XXI centuries: Historical-linguistic aspect. *Naykovi vyklady (Scientific presentation)*, 6, 56–60 (in Ukr.)
28. Ustav Republike Hrvatske (проиљжени текст) [Electronic resource] – Retrieved from: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/232289.html> – Nazva z ekrana.
29. Promjena Ustava Republike Hrvatske (2010.) [Electronic resource] – Retrieved from: http://hr.wikisource.org/wiki/Promjena_Ustava_Republike_Hrvatske_%282010.%29 – Nazva z ekrana.
30. Lukianchuk, S., Nahirnyi M., Savchuk O. (2011). National development of Ukrainians in Croatia in the second half of the XVIII - early XXI centuries: Historical-linguistic aspect. *Naykovi vyklady (Scientific presentation)*, 6, 59 (in Ukr.)
31. Report on the implementation of the plan and program of the Ukrainian Community of the Republic of Croatia (for the period from September 1, 2014 to June 30, 2015). [Electronic resource] – Retrieved from: <http://www.ukrainianworldcongress.org/.../RZZ2015/...> – Nazva z ekrana.
32. Ambassador of Ukraine in Croatia Oleksandr Levchenko visited the 50th anniversary Ball of Rusin Republic of Croatia [Electronic resource] – Retrieved from: <http://croatia.mfa.gov.ua/ua/press-center/news/44406-posol-ukrajini-v-khorvatiji-oleksandr-levchenko-vidvidav-juvilejni-50-j-bal-rusiniv-respubliki-khorvatija> (in Ukr.)
33. Kostelnyk, V. (1991). Russian («Rusynstvo») on Hornitsy and in Sweden. *Nova dumka (New Thought)* 86, 53 (in Ukr.)
34. Udvari and the phraseological dictionary of Lemko (Rusyn) dialects (1991). *Nova dumka (New Thought)* (in Ukr.)
35. Rumiantsev, O. (2008). Galicia-Bosnia-Vojvodina. Ukrainian settlers from Galicia in the territory of the Yugoslav peoples in the years 1890–1990. *Кyyiv (Kyiv)*. (in Ukr.)
36. Dzhuro Vidmarovych. On Saturday, October 10, in Zagreb solemnly celebrated the Day of Ukrainian Street. [Electronic resource] – Retrieved from: <http://ukr-net.info/14352/>

SAGAN Galyna, Doctor of Sciences (History), Associate Professor, Professor of the Department of World History, Borys Grinchenko University of Kyiv
e-mail: galinasagan@gmail.com

**ACTUALIZATION OF THE «RUSYN ISSUE» IN CROATIA
AT THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY: ORIGINS AND CONSEQUENCES**

Abstract. Introduction. *The international authority of our state, political responsibility before the titular nation and even the territorial integrity of the country is directly dependent on Ukraine's cooperation with its diasporas. After all, the diaspora is a very powerful promoter of Ukraine's state interests in foreign countries. Considering this, for scientists, it is important to study all the processes that occur in the life of foreign Ukrainians. Separatist tendencies, which have recently been observed in the Ukrainian diaspora, undoubtedly have a negative impact on our country. To neutralize and prevent them in the future, it is necessary to study the life of the diaspora in details. Particular attention should be paid to the always active diaspora of Ukrainians in the Balkans – now these are several centers that exist in the newly independent countries that emerged on the territory of the former Yugoslavia. One of the most powerful is the Ukrainian diaspora in Croatia.*

Purpose of this study is to analyze the current activities of the Ukrainian diaspora in Croatia to reveal the reasons for the split in the diaspora. To argue why the centrifugal sentiments of some Rusyns are politically motivated.

Methods. In the article are used the following methods: analysis and synthesis, logical, critical, historical method, comparative, descriptive.

Results. The split that took place in the environment of before unified Ukrainian diaspora, became the result of political intrigues and unhealthy ambitions of individual diaspora leaders. This problem has a purely political background.

Originality. Through the analysis of the historical past, the studies of philologists and ethnographers have proved the fallacy of the assertion of some scientists and the diasporans about the separability of Rusyn ethnicity.

Conclusion. An analysis of the Rusyn and Ukrainian communities' activities in Croatia over recent years provides grounds for the following conclusions. Croatian Ukrainians not only actively support their national identity, but also cooperate with Croatian state organizations and the Embassy of Ukraine in Croatia; honor all holidays and memorable events of both Croatia and Ukraine; demonstrate sympathy for modern events in Ukraine, materially and spiritually help the soldiers of the Antiterrorist operation and their children. The Rusyns of Croatia cooperate with Croatian state organizations and the Embassy of Ukraine in Croatia; all their artistic and social activities are aimed at affirming the idea that Rusyns are a separate people with their own language, songs, dances, etc., and not a single mention of their roots, their original homeland. Let's hope that both groups of the Ukrainian national minority in Croatia, despite various political and national provocations, will restore their cooperation, stop searching for the reasons for their separateness, overcome secessionist ambitions and take care of the further preservation of their identity and acquaint the world with the rich Ukrainian culture. In this context, it is important the Ukraine's position, its policy on preserving numerous diasporas, including the oldest one – in the Balkans.

Key words: Ukrainian diaspora in Croatia, Rusyns, the Rusyn issue, the union of Rusyns and Ukrainians of Croatia.

Одержано редакцією 19.05.2017
Прийнято до публікації 31.05.2017

